

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на ОНС “доктор” по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност Икономика и управление

Автор на дисертационния труд: Фидан Ферид Черими задочен докторант към катедра „Икономика“ на Аграрен университет, гр. Пловдив.

Тема на дисертационния труд: Управление на качеството на висшето образование

Изготвил становището: доц. д-р Вания Стоянова Манолова, Аграрен Университет - Пловдив, катедра „Икономика“; област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.8. Икономика; научна специалност Икономика и управление, определена за член на научното жури със заповед № РД 16-598/31.05.2019 год. от Ректора на АУ.

1. Актуалност на проблема

Важността на темата е добре обоснована от докторанта в увода на дисертацията. Качеството на висшето образование и неговото управление без съмнение е актуален проблем, засягащ преподаватели, студенти, бизнеса и обществоето както цяло. В последните години темата е на фокуса на вниманието на университетите във всички страни, в т.ч. и на водещите световните класации университети. В този смисъл темата е избрана удачно и е с огромна практическа значимост.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване

Целта на изследването е да се определи ролята на всички заинтересовани страни за осигуряване на качеството на висшето образование. Подбрани са показатели, базирани на модела на европейската фондация за управление на качеството, въз основа на който се извеждат възможности за подобряване на качеството на висшето образование в Косово. Формулирани са задачите на изследването и те са логично следствие от поставената цел.

За постигане на целта и задачите са приложени комплекс от изследователски методи. Методичният подход е сполучливо избран. Методът на интервюто се използва за осигуряване на информация от проучваните актьори. За целта са разработени въпросници, данните от които се използват за количествен и качествен анализ. Приложени са и редица статистически методи за анализ: корелационен, регресионен, унивариантен, бивариационен. Използван е SPSS 25 за анализ на данните и за доказване на хипотезите.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати

Дисертацията е с общ обем 225 страници. Състои се от въведение, три глави, заключение, препоръки, литературна справка, приложение, справка за приносите и списък на публикациите, свързани с дисертацията. Постигнат е сравнително добър баланс между отделните части на труда. Дисертацията е добре онагледена, за което принос имат включените 26 таблици и 33 фигури. Те спомагат за по-доброто представяне и възприемане на получените резултати и същевременно доказват качествата на докторанта като изследовател. Докторантът се позовава на фигури на други автори, а някои доразвива въз основа на собствените си виждания и резултатите от проучването. В края на всяка глава са извлечени изводи, което оценавам положително. Приложението включва осем въпросника за анкетиране и оценка на качеството на висшето образование от студенти, учители, мениджмънта на университетите, качеството на мениджърите, студентското ръководство, неправителствените организации и бизнеса.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература

В дисертационния труд са използвани 124 библиографски източника, основно на английски, в т.ч. и интернет източници (47 бр.). Библиографската справка е актуална, а докторантът я интерпритира умело.

Първа глава е с обем от 68 страници. В нея въз основа на задълбочен преглед на литературата по темата, авторът изяснява теоретико-методологическите въпроси на управлението на качеството на висшето образование. Докторантът представя основни дефиниции на тоталното управление на качеството и неговите елементи. Подробно е разгледана интегрираната система за управление на качеството. Обоснованото заключение на докторанта е за изключителната сложност на процеса на управление на качеството на висшето образование. Предложеният методичния подход се основава на количествени и качествени методи за анализ.

Втора глава е с обем от 69 страници. В нея докторантът прави анализ на управлението на качеството на висшето образование в Косово. В структурно отношение тя включва ориентацията на държавните и частни университетите в Косово, програмна и институционална акредитация на висшето образование, акредитационният процес на институционалната и програмна акредитация от гледна точка на институциите, управление на качеството в Университетите на Косово и оценка на управление на качеството на висшето образование. Втора глава доказва, че докторантът е усвоил съвременни методи за анализ и може да ги прилага творчески в конкретното изследване. Главата завършва с логично обосновани изводи.

Трета глава е с обем от 19 страници и е озаглавена „Интегрирана система за управление на качеството на висшето образование в Косово“. В нея докторантът прави обобщения, изводи и препоръки. Формулирани са седем групи изводи: изводи, свързани с изследователски въпрос едно, с изследователски въпрос две, с изследователски въпрос три, с изследователски въпрос четири и пет, с мениджърите по качеството, със

студентските лидери, с държавните агенции, с неправителствените организации и с бизнеса.

5. Приноси на дисертационния труд.

Приемам напълно представената справка за приносите. Считам, че тя обективно отразява постигнатите научни и практически резултати на дисертационния труд.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси.

Авторът не е направил разграничение на приносите на научни и научно-приложни. Препоръчвам на докторанта първи и втори принос да отнесе към научните приноси, а останалите три приноса към научно-приложните.

Имам следния въпрос към докторанта: Какви препоръки може да направи за подобряване качеството на висшето образование в Косово в краткосрочен и в дългосрочен план?

7. Публикувани статии и цитирания.

Докторантът е представил девет статии, свързани с дисертацията. Те са добили публичност на научни конференции в Косово (3 бр.) и чужбина (6 бр.) и са отпечатани в сборници. Публикациите са в съавторство с други изследователи като на три от тях докторантът е първи автор.

Авторефератът е написан според изискванията и отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Не са представени данни за цитирания.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на усвоените и приложени от докторанта различни методи на изследване, направените обобщения, изводи и препоръки считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на Фидан Ферид Черими образователната и научна степен **“доктор”** по научната специалност Икономика и управление.

Дата: 26.07.2019 г.
гр. Пловдив

ИЗГОТВИЛ
СТАНОВИЩЕТО: .....
B. Mihaylova
(*Б. Михайлова*)